

O b s a h

Úvodem. Překladatelství jako teorie a překládání jako praktická činnost.	
Místo teorie překladu mezi vědami	3
I. kapitola: Interakce, komunikace	6
1.1.1. Interakce	6
1.1.2. Sociální interakce	6
1.2. Komunikace, informace, vzájemné porozumění	6
1.2.1. Komunikace	6
1.2.2. Komunikace - informace	6
1.2.3. Komunikace a pouhá sémiologická manifestace	6
1.2.4. Implicitní komunikace	6
1.2.5. Prvky komunikační aktivity	6
1.2.6. Postulát vzájemného porozumění	7
1.2.7. Překlad a tlumočení /mediace/ jako nepřímá komunikace	7
II. kapitola: Je překlad možný?	9
2.1. Filozofické problémy překladu	9
2.1.1. Otázka motivovanosti jazykového znaku	9
2.1.2. Znakový systém a "duch národa"	9
2.1.2.1. V. Brondal /"abstraktnost francouzštiny"?/	9
2.1.2.2. Vossler, Lerch /"logický charakter francouzštiny"?/	9
2.1.2.3. M. Müller, N. Marr /jazyk a typ civilizace/	9
2.1.2.4. Uklouznutí Meilletovo	9
2.1.3. Novohumboldtovci	9
2.1.3.1. Jost Trier	10
2.1.3.2. B. L. Whorf	10
2.1.3.3. E. Sapir	10
2.1.3.4. Weisgerber, Porzig, a další	10
2.1.3.5. "Sémantická filozofie"	10
2.2. O překážkách překladu	11
III. kapitola: Jazyk jako nástroj komunikace, text, jazykový znak	12
3.1.1. Jazyk	12
3.1.2. Promlouvání a text	12
3.2. Jazykový znak a jeho fungování	12
3.2.1. Denotace jako vztah mezi denotantem a denotátem	12
3.2.2. Externí systémový vztah	13
3.2.3. Označení /designace/. Designant a designát jako koreláty designace	14
3.2.4. Subsémiony a jednotky distinktivní	14
3.2.5. Ontologický referent není designát	14
3.2.6. Smysl - "sens"	15
3.2.7. Asymetrické a synergetické fungování jazykového znaku	15
3.3.1. Sémiotika - sémantika	16
3.3.2. Komponenciální analýza	16
3.3.2.1. Sémy, noémy	16
3.3.2.2. Sémoglyfy	18

3.3.3.	Sémasiologie - onomasiologie	19
3.3.4.	O konotaci a kodesignaci	20
3.4.	Roviny a plány jazykového systému	20
IV.	kapitola. Technické problémy překladu. Mechanika elementárních překladatelských postupů	22
4.1.	Tzv. "doslovný překlad" a výpůjčka	22
4.1.1.	Doslovný překlad a jeho meze	22
4.1.2.	Jednotka překladu	22
4.1.3.	Výpůjčka	23
4.1.3.1.	Vocabula cognata	23
4.1.3.2.	Fonologické a pravopisné změny denotantu výpůjčky	24
4.1.3.3.1.	Morfologické rozdíly u výpůjček a internacionalismů	24
4.1.3.3.2.1.	Obsahová specifikace výpůjčky a její odlišná kombinabilita	26
4.1.3.3.2.2.	Konotace u výpůjček	27
4.1.3.3.2.3.	K literatuře o výpůjčkách	27
4.1.3.4.	Lexikální mezera v jazyce	28
4.1.4.	Kalk	28
4.1.5.	"Transpozice" jako "nepřímý" překlad	28
4.1.5.1.	Rozdíly v sémickém využití slov	29
	/slovesné struktury 29 - 30, jmenné struktury 30 - 31, vlastní jména 32 - 33, sémilogická motivovanost derivátů 33, sémilogická transpozice personifikační 33, k odlišné kombinabilitě 33/	
4.1.5.2.	Redundance a ekonomie	33
4.1.5.2.1.	Koncentrace a diluce, kondensace a amplifikace	33
4.1.5.2.2.	O komplexních sémionech	33
4.1.5.2.3.	Implikace a explicitace	34
4.1.5.3.	Supercharakterizace	34
4.1.5.4.	Překlad definicí	35
4.1.5.5.	Chassé croisé	35
4.1.5.6.	Pojem modulace a "ekvivalence"	35
4.1.5.7.	Adaptace	36
4.2.	Technické překladatelské postupy podle jazykových rovin	37
4.2.1.	Jednotky distinktivní a jejich expresivní hodnota	37
4.2.1.1.	Slova zvukomalebná	37
4.2.1.2.	Paronomázie	37
4.2.1.2.1.	Obecně o paronomázií	37
4.2.1.2.2.	Expresivní funkce hlásek v "Písni podzemní"	38
4.2.1.2.3.	Metrická a grafická ikona	41
4.3.	Gramatické transpozice podle slovních druhů	43
4.3.1.	Substantivum jako translát nebo transferendum	43
4.3.1.1.	Jmenný rod	43
	/44 - 45: pomnožná substantiva; kompozita; verbonominální sousloví; deminutiva .../	
4.3.2.	Transpozice adjektiva	45
4.3.3.	Transpozice adverbia	47
	/adverbia odvozená, neodvozená 48, komplexní adverbialní sémiony 48, české adverbium proti předložkovému sousloví ve fr. 48, proti českému adverbium slovesný opis ve fr. 48 - 49 .../	
4.3.4.	Předložka	49
4.3.4.1.	Transpozice fr. předložka - č. adverbium	49

4.3.4.2. Nulová předložka ve fr. - předložka v č.	49
4.3.4.2.1. Přímá rekece fr. - předložková rekece č.	49
4.3.4.2.2. Francouzské bezpředložkové syntagma v apozici	49
4.3.4.3. Předložkové sousloví	50
4.3.4.3.1. Předložková sousloví lexikalizovaná	50
4.3.4.3.2. "Etoffement"	50
4.3.4.3.3. Prostředky amplifikace předložky	50
4.3.4.4. Kombinace předložek ve francouzštině	51
4.3.4.5. Francouzská předložka a pád českého substantiva	52
4.3.4.6. Další užití předložek - onomaziologická sonda	52
4.3.4.6.1. Soulad významů předložek	52
4.3.4.6.2. Ukázka nesouladu: česká předložka <u>na</u>	52
4.3.4.7. Prázdna předložka /préposition vide/	54
4.3.4.7.1. Předložka uvádějící apozici	54
4.3.4.7.2. Předložka v neshodném přívlastku /udání ceny/	54
4.3.4.7.3. Předložka ve vzorci S + <u>de</u> + S	54
4.3.4.7.4. Předložka před infinitivním předmětem	54
4.3.4.7.5. Předložka před infinitivem ve funkci podmětu	55
4.3.4.8. Předložka kodesignující místní vztah /statický, kinetický nebo směr/	55
4.3.5. Ekvivalenty spojek, partikulí, interjekcí	56
4.3.5.1. Ekvivalenty spojek	56
4.3.5.2. Partikule	57
4.3.5.3. Interjekce	57
4.3.6. Prezentativ	57
4.3.7. Číslovka, jednotka míry, váhy	58
4.3.8. Substituty	58
4.3.8.1. Osobní zájmena spojitá ve fr.	58
4.3.8.2. České zájmeno ve funkci zvolací	59
4.3.8.3. České slovo <u>to</u>	59
4.3.8.4. Ukazovací zájmeno v anaforické pozici	59
4.3.8.5. Substituty v různé slovnědruhové platnosti	59
4.3.8.6. Náměstky slovesné	59
4.3.8.7. Francouzská zájmenná příslovce	59
4.3.9. Posesivní předeterminant ve francouzštině	60
4.3.9.1. Konkrétnější užití zvrtného posesiva ve fr.	60
4.3.9.2. Posesivum při vyjadřování příbuzenského vztahu	60
4.3.9.3. Transpozice fr. posesivního předeterminantu a pádového tvaru českého zájmena osobního	61
4.3.9.4. Posesivní předeterminant a konsuetivní povaha děje	61
4.3.9.5. Posesivní předeterminant v oslovení	62
4.3.9.5.1. Před interpellativy <u>pere</u> apod.	62
4.3.9.5.2. Oslovení v armádě	62
4.3.9.6. posesivní předeterminant a aktuální projev obvyklého děje	63
V. kapitola. Transpozice v oblasti slovesa	65
5.1. Slovesa s širokou kombinabilitou	65
/mettre 65, <u>prendre</u> 66 - 67, <u>avoir</u> 67, <u>etre</u> 67 - 68, <u>faire</u> , <u>se faire</u> 68, <u>donner</u> 68 - 69, <u>tomber</u> 69 - 70, <u>passer</u> 71/	
5.2. Sloveso a jeho kategorie	71
5.2.1. Povinné spojitě zájmeno u finitivních tvarů kromě imperativu	72
5.2.2. Morfologické "časy" / <u>tiroirs</u> /	72

5.2.3.	Modus a modalita	74
5.2.4.	Vid děje a povaha děje	75
	/vid děje 75, povaha děje = ordre de proces 77, durativní 77, perfektní = rezultativní 77, fázovost 77, ingrese = počínavost 77, terminativnost 78, kontinuativnost 78, distributivnost 78, iterace limitovaná a nelimitovaná 78, frekventativní 79, "fréquentatif-momentané" 80, perfektivnost a perfektum 81; vid a slovesné časy v interakci s významem slovesa 82, incidenční schéma 86, česká slovesa šel jsem, viděl jsem 89, modální paradigmaty a vid 90; slovesa nekonkluzivní a konkluzivní 91 - 93, konkluzivnost a francouzské préfixy 93; slovesné náměšky a povaha děje 94/	
5.2.5.	Úloha slovesných sémionů verbonominálních a verboadverbiálních při vyjadřování povahy a vidu děje	94
	/různé forměly verbonominálních sémionů	95
	/verbonominální útvary významu pasivního	97
	/verboadverbiální sémiony	98
	/verbonominální jednotky atributivní	99
5.2.6.	Prémorfologické slovesné opisy	101
	/prémorfologické opisy vyjadřující "čas" 101 -102, vyjadřující neasertorickou modalitu 102, vyjadřující vid nebo povahu děje 102 - 103, vyjadřující slovesný rod 103 - 104, opisy faktitivní a permisivní 105 - 106/	
5.2.7.	Vid a syntaktická schémata	107
5.2.8.	Tabulka vidových korespondencí	109
6.	Syntaktické transpozice	110
	/Všeobecně 110 - 112, stupnice predikační sevřenosti a její možné transpozice	113 - 115
7.	Zvláštní problémy	116
7.1.	Subkódy jazyka a překlad	116
7.2.	Je francouzština jazyk abstraktní?	116
7.3.	Funkční komunikativní perspektiva a překlad	120
7.4.	Překladatelské problémy slovních hříček	121
7.4.1.	Hříčky mohou být slovní nebo výpovědní	121
7.4.2.	R. Queneau	122
7.4.3.	Překlad přísloví a citátů	122
7.4.4.	Jazykové zdroje humoru a problémy překladu	122
7.4.5.	Překlad veršované poezie	123
7.5.1.	Poznámka k tlumočení	124
7.5.2.	Zvláštní případy tlumočení	125
7.5.3.	"Strojový" překlad	125
7.6.	Překlad a zákonodárství	126
	Résumé	127
	Selektivní bibliografie	130
	Obsah	138